

Obsah:

AUDIT ZDROJOV	3
OBCE MALÉ BOROVÉ.....	3
1 DÔVODY NA VYPRACOVANIE PHSR OBCE	4
2 NÁVÄZNOSŤ NA PHSR ŽILINSKÉHO KRAJA	4
2.1 DOTKNUTÉ CIELE	4
2.2 INFRAŠTRUKTÚRA A REGIONÁLNA DOSTUPNOSŤ	5
2.3 POZNATKOVÁ EKONOMIKA	6
2.4 ĽUDSKÉ ZDROJE	6
3 VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA PRE ROZVOJ OBCE	8
3.2 ŠIRŠIE ÚZEMNÉ VÄZBY	8
3.3 KULTÚRNO - HISTORICKÝ POTENCIÁL OBCE.....	9
3.3.1 <i>História</i>	9
3.3.2 <i>Zachovalý folklór, tradičné zvyky, ľudové remeslá</i>	9
3.4 PRÍRODA A PRÍRODNÉ ZDROJE.....	10
3.4.1 <i>Geologické pomery</i>	10
3.4.2 <i>Geomorfologické pomery</i>	11
3.4.3 <i>Klimatické pomery</i>	11
3.4.4 <i>Hydrologické a hydrogeologické pomery:</i>	11
3.4.5 <i>Pedologické pomery</i>	12
3.4.6 <i>Fauna a flóra</i>	12
3.4.7 <i>Významné krajinné štruktúry</i>	13
3.4.8 <i>Ochrana prírody</i>	13
3.4.9 <i>Prírodné zdroje a ich ochrana</i>	13
3.4.10 <i>Územný systém ekologickej stability</i>	14
3.5 SOCIOEKONOMICKÉ POMERY VO VZŤAHU KU KRAJINE.....	14
3.6 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ UKAZOVATELE	15
3.6.1 <i>HISTORICKÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV</i>	15
3.6.2 <i>PRIRODZENÝ A MIGRAČNÝ POHYB V ROKOCH 1993-2000</i>	16
3.6.3 <i>VEKOVÁ A POHLAVNÁ SKLADBA OBYVATEĽOV</i>	16
3.6.4 <i>NÁRODNOSTNÉ A NÁBOŽENSKÉ ZLOŽENIE OBYVATEĽOV</i>	17
3.6.5 <i>VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA A EKONOMICKÁ AKTIVITA</i>	17
3.6.6 <i>DOMOVÝ FOND</i>	17
3.7 DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	18
3.8 OBČIANSKA INFRAŠTRUKTÚRA A SOCIÁLNY KAPITÁL	18
3.8.1 <i>Občianska vybavenosť</i>	18
3.8.2 <i>Zhodnotenie sociálneho kapitálu v obci</i>	19
4 POUŽITÉ PODKLADY	19
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA	20
OBCE MALÉ BOROVÉ.....	20
1 PROGRAMOVANIE NA MIESTNEJ ÚROVNI	21
2 SWOT ANALÝZA	21
2.2 SWOT - PRÍRODNÉ ZDROJE	21

2.3	SWOT - KULTÚRNE A HISTORICKÉ ZDROJE	21
2.4	SWOT - ĽUDSKÉ ZDROJE	22
2.5	SWOT - MATERIÁLNE ZDROJE.....	22
2.6	SWOT - EKONOMICKÉ ZDROJE.....	23
3	CIELE A PRIORITY ROZVOJA OBCE	24
3.2	BUDOVAŤ MIESTNU INFRAŠTRUKTÚRU PRE ROZVOJ BÝVANIA A REKREÁCIE PRI ZACHOVANÍ PRÍRODNÝCH A KULTÚRNYCH ZDROJOV.....	25
3.3	MOTIVOVAŤ PODNIKATEĽOV K TVORBE NOVÝCH PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ ROZVOJA OBCE SÚVISIACICH S REKREÁCIOU A CESTOVNÝM RUCHOM.....	27
3.4	PODPOROVAŤ ROZVOJ INFORMATIZÁCIE OBCE PROSTREDNÍCTVOM INTERNETU	27

AUDIT ZDROJOV obce MALÉ BOROVÉ

1 DÔVODY NA VYPRACOVANIE PHSR OBCE

V r. 2005 bol vypracovaný spoločný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) obcí Mikroregiónu Oblazy, do ktorého boli zahrnuté tri obce dolnej Oravy a 11 obcí stredného Liptova. Z oravskej strany sú to obce Malatiná, Osádka a Chlebnice. Zo strany Liptova sú to Huty, Malé Borové, Veľké Borové, Kvačany, Prosiek, Bukovina, Liptovská Anna, Bobrovník, Ižipovce, Liptovská Sielnica a Liptovské Matiašovce.

Pre potreby obce Malé Borové sa ukázalo potrebným mať vlastný PHSR, ktorý podrobnejšie zmapuje súčasné rozvojové potreby obce a aplikuje ich v aktuálnom plánovacom období Európskej únie (2007-2013) v nadväznosti na nový PHSR Žilinského kraja z roku 2008.

2 NÁVÄZNOSŤ NA PHSR ŽILINSKÉHO KRAJA

PHSR Žilinského kraja bol vypracovaný 25. júna 2003. Pre obdobie rokov 2007 – 2013 sa pripravil v r. 2008 nový dokument, ktorý nadväzuje na doterajší Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja ŽSK spracovaný a odsúhlasený Zastupiteľstvom ŽSK v roku 2003. Jeho aktuálne znenie je uverejnené na internetovej stránke www.zask.sk.

2.1 DOTKNUTÉ CIELE

PHSR Žilinského kraja definuje štyri strategické ciele. Z nich tri sa týkajú obce Malé Borové:

INFRAŠTRUKTÚRA A REGIONÁLNA DOSTUPNOSŤ

1. Dosiahnutie vysokej úrovne dopravnej infraštruktúry, občianskej vybavenosti a kvalitného životného prostredia

POZNATKOVÁ EKONOMIKA

2. Zvýšenie informatizácie spoločnosti v kraji

ĽUDSKÉ ZDROJE

3. Zvýšenie kvality života vytvorením vhodných podmienok pre dostupnosť dobrého vzdelania, vhodného a dostatočne oceneného zamestnania s podporou rodiny, kvalitnú sociálnu a zdravotnú starostlivosť, rovnosť príležitostí, dostatočné kultúrne, športové a voľno časové vyžitie

Pre obec Malé Borové je relevantná nasledujúca SWOT analýza. Analýza SWOT a z nej vyplývajúce kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja vrátane ukazovateľov sú spracované v štyroch samostatných oblastiach - obce Malé Borové sa týkajú len tri z nich: infraštruktúra a regionálna dostupnosť, poznatková ekonomika a ľudské zdroje. Uvedené sú v nej len body

týkajúce sa obce. Pokiaľ, v niektorej z oblastí je prázdna kolónka, znamená to, že v tejto oblasti hodnotenia nie je nič relevantné pre obec.

2.2 INFRAŠTRUKTÚRA A REGIONÁLNA DOSTUPNOSŤ

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Dopravná infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • hustá sieť komunikácií vhodných pre vytvorenie cyklotrás <p>Environmentálna infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • veľká plocha chránených území • zachovalé prírodné prostredie zachovanie druhovej diverzity v poľnohospodárskej krajine • dostatok zdrojov pitnej vody <p>Iná technická infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • množstvo kultúrnych a historických pamiatok až po úroveň svetového kultúrneho dedičstva, silný potenciál kultúrneho a historického dedičstva • vysoký potenciál pre rozvoj CR a kúpeľníctva • potenciál na vybudovanie turistických trás 	<p>Dopravná infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • nevysporiadanosť majetkových pomerov v súvislosti s komunikáciami • neexistujúce komunikácie pre cyklistov <p>Environmentálna infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • slabé vnímanie environmentálnych problémov verejnosťou • imisné zaťaženie zhoršujúce morfológicko - klimatické pomery územia • znečisťovanie ovzdušia zapríčinené nadmerným používaním fosílnych palív • zaostávanie budovania kanalizácie za výstavbou vodovodov • nedoriešený systém druhotného využitia a spracovania odpadov • nekompletná plynofikácia územia • nedostatočné využívanie alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie • absencia aktuálnych programov starostlivosti o CHÚ • nedostatočný počet realizovaných programov starostlivosti o CHÚ <p>Iná technická infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedobudovaná občianska vybavenosť a nedostatočná humanizácia prostredia v oblasti voľno časových aktivít • nedostatočná vybudovanosť infraštruktúry v existujúcich i perspektívnych oblastiach CR
Príležitosti	Ohrozenia
<p>Dopravná infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora budovania komunikácií pre chodcov a cyklistov <p>Environmentálna infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora pre rozsiahlejšie využívanie slnečnej, veternej a vodnej energie s rozvojom využívania obnoviteľných zdrojov energií, využívanie ušľachtilých palív a bezodpadových technológií, ako aj druhotných surovín • posilňovanie environmentálnej osvetly v tvorbe a ochrane krajiny 	<p>Dopravná infraštruktúra</p> <p>Environmentálna infraštruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • absencia podpory využívania alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie • absencia ekologického myslenia s dopadom na tvorbu a ochranu krajiny • globálne klimatické zmeny a živelné pohromy • konflikt environmentálnych a ekonomických záujmov • nízka miera napojenia obyvateľstva najmä na verejnú kanalizačnú sieť ...

Iná technická infraštruktúra <ul style="list-style-type: none"> celoštátny program rozvoja bývania dynamický rozvoj cestovného ruchu, zvyšujúca sa atraktivnosť Slovenska a regiónov 	Iná technická infraštruktúra <ul style="list-style-type: none"> rekonštrukciu, modernizáciu a budovanie zariadení a objektov občianskej vybavenosti a služieb
---	---

2.3 POZNATKOVÁ EKONOMIKA

Silné stránky	Slabé stránky
Informatizácia spoločnosti: Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií: Výskum a vývoj (VaV):	Informatizácia spoločnosti: <ul style="list-style-type: none"> pomalé zvyšovanie digitálnej gramotnosti nedostatočná optimalizácia procesov vo verejnej správenízka vybavenosť a výkonnosť informačno-komunikačnej infraštruktúry vo verejnej správe Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií: Výskum a vývoj (VaV):
Príležitosti	Ohrozenia
Informatizácia spoločnosti: <ul style="list-style-type: none"> celospoločenská existencia záujmu o inovačný rozvoj podpora štátu v oblasti informatizácie spoločnosti Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií: Výskum a vývoj (VaV):	Informatizácia spoločnosti: <ul style="list-style-type: none"> zvyšovanie disparít medzi územiami alebo medzi segmentmi obyvateľstva vo využívaní IKT Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií: Výskum a vývoj (VaV):

2.4 ĽUDSKÉ ZDROJE

Silné stránky	Slabé stránky
Zamestnanosť <ul style="list-style-type: none"> vznik nových pracovných príležitostí zamestnania a miestnej zamestnanosti rozvoj samo - zamestnania 	Zamestnanosť <ul style="list-style-type: none"> vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných z celkového počtu nezamestnaných vysoký podiel nezamestnaných osôb s nízkym stupňom vzdelania a ich neochota vzdelávať sa nízka úroveň mobility za prácou u strednej a staršej generácie problém uplatnenia sa na trhu práce pre občanov starších ako 45 rokov

<p>Vzdelávanie</p> <p>Rovnosť príležitosti, sociálna inklúzia a sociálne služby</p> <ul style="list-style-type: none"> záujem občanov o poskytované sociálne služby kompetencie samosprávy na spolufinancovanie projektov v sociálnej oblasti participácia neziskových organizácií v oblasti poskytovania a rozvoja kompetencie miestnych samospráv v oblasti sociálnych služieb rozvíjajúca sa ponuka poskytovania sociálnych služieb v domácom prostredí <p>Rodina</p> <ul style="list-style-type: none"> prevláda tradičný model rodiny pretrvávajúce medzigeneračné vzťahy <p>Kultúra, šport, voľný čas</p> <ul style="list-style-type: none"> nové formy kultúrnych prezentácií – festivaly, hudobné slávnosti, dni miest, obcí návrat obcí k prezentovaniu tradičnej kultúry – zvyky, remeslá <p>Zdravotníctvo</p> <ul style="list-style-type: none"> vytvorené siete rýchlej zdravotníckej pomoci sieť poskytovateľov ZS pokrývajúca požiadavky minimálnej siete 	<ul style="list-style-type: none"> vysoký podiel nezamestnaných starších ľudí na celkovej nezamestnanosti nedostatočná cielenosť a efektívnosť rekvalifikácií absencia alternatívnych služieb zamestnanosti negatívny populačný vývoj, nepriaznivá veková štruktúra <p>Vzdelávanie</p> <ul style="list-style-type: none"> chýbajúce regionálne metodické vzdelávacie centrum nedostatočná miera počítačovej gramotnosti vo verejnej správe a na celospoločenskej úrovni <p>Rovnosť príležitosti, sociálna inklúzia a sociálne služby</p> <ul style="list-style-type: none"> perspektívne nepostačujúce kapacity sociálnych služieb z dôvodu starnúceho obyvateľstva nedostatočne riešené otázky bývania sociálne slabších občanov nedostatok finančných prostriedkov na poskytovanie sociálnych služieb a nízke zdroje v rozpočte obcí vzhľadom na potreby rozvoja sociálnych služieb nedostatok poskytovania malých – komunitných služieb na obciach a mikroregiónoch nedostatok profesionálne pripravených sociálnych pracovníkov na úrovni obcí <p>Rodina</p> <ul style="list-style-type: none"> absencia poskytovania netradičných služieb pre rodiny s deťmi – krátkodobá starostlivosť <p>Kultúra, šport, voľný čas</p> <ul style="list-style-type: none"> nedostatok zariadení a možností aktivít pre mládež, deti a rodiny s deťmi (ihriská, zeleň a detské zóny) <p>Zdravotníctvo</p> <ul style="list-style-type: none"> nedostatočne rozvinutá sieť poskytovania terénnych ošetrovateľských služieb
Príležitosti	Ohrozenia
<p>Zamestnanosť</p> <ul style="list-style-type: none"> rozvoj cestovného ruchu, kúpeľníctva a vidieckeho turizmu prináša nové pracovné príležitosti v službách a rozvoj malého a stredného podnikania podpora vzniku obecných firiem, sociálnych podnikov <p>Vzdelávanie</p> <ul style="list-style-type: none"> rozvoj celoživotného učenia ako záruky rozvoja adaptability pracovnej sily <p>Rovnosť príležitosti a sociálna inklúzia</p>	<p>Zamestnanosť</p> <ul style="list-style-type: none"> prehlbovanie nerovnováhy na trhu práce a rast dlhodobej nezamestnanosti nízka ponuka pracovných príležitostí v niektorých častiach regiónu <p>Vzdelávanie</p> <ul style="list-style-type: none"> nezáujem o celoživotné vzdelávanie <p>Rovnosť príležitosti a sociálna inklúzia</p>

<ul style="list-style-type: none"> prenos kompetencií do pôsobnosti obcí a krajov, ktoré môžu realizovať mnoho terénnych a komunitných foriem sociálnych služieb 	
Rodina	Rodina
<ul style="list-style-type: none"> zintenzívnenie podpory štátu rodín s deťmi 	
Kultúra, šport, voľný čas	Kultúra, šport, voľný čas
Zdravotníctvo	Zdravotníctvo
<ul style="list-style-type: none"> individuálna zodpovednosť občana za vlastné zdravie 	<ul style="list-style-type: none"> zanedbávanie predchádzania preventívnej ochrany zdravia pasivita občanov vo vzťahu k vlastnému zdraviu

Z hora uvedeného vyplýva, že PHSR Žilinského kraja sa nedostatočne zaoberá problematikou rozvoja vidieka a je predpoklad, že spracované PHSR mikroregiónu Oblazy bude jedným z podnetov na jeho dopracovanie v tomto smere.

3 VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA PRE ROZVOJ OBCE

3.2 ŠIRŠIE ÚZEMNÉ VÄZBY

Obec Malé Borové je situovaná v Žilinskom kraji na pomedzí Liptova a Oravy. Jej priestoru dominujú Chočské vrchy. Stred obce sa nachádza v nadmorskej výške 850 m. n. m.

Obec svojou rozlohou intravilánu do 2000 ha a počtom obyvateľov k máju 2001 - 209 patrí medzi malé obce v Slovenskej republike.

Podľa jestvujúceho administratívno-správneho členenia patrí obec Malé Borové do okresu Liptovský Mikuláš. Od mesta Liptovský Mikuláš je vzdialená cca 37 km.

Mesto Liptovský Mikuláš je politicko-hospodárskym, kultúrno-spoločenským a administratívno-správnym centrom okresu, ktoré poskytuje a bude poskytovať obci Malé Borové vyššiu vybavenosť a služby nadmiestneho významu v oblasti vzdelávania, kultúry, obchodu a služieb.

Dopravne je obec je obec napojená na štátnu dopravnú sieť prostredníctvom št. cesty III/05929 vedúcu cez Huty na št. cestu II/584, ktorá prechádza katastrom obce Huty a je súčasťou Malého tatranského okruhu. Táto sa napája v Liptovskom Mikuláši na štátnu cestu prvej triedy I/18 a diaľnicu D1. Najbližšia železničná stanica je v Nižnej, ktorá je stanicou na železničnom ťahu II. kategórie SD č.181 Kraľovany – Trstená. Po r. 2015 sa uvažuje s jej predĺžením na hranicu s Poľskou republikou, čím nadobudne medzinárodný význam. V Liptovskom Mikuláši je železničná stanica na I. hlavnom železničnom ťahu SD č.180 Žilina – Košice vzdialená od obce 26 km.

3.3 KULTÚRNO - HISTORICKÝ POTENCIÁL OBCE

3.3.1 História

Obec vznikla v 16. stor. (Vlastivedný slovník obcí na Slovensku) usadením goralského obyvateľstva z Hornej Oravy. Patrila zemianskej rodine Joobovcov. Na základe ústneho podania pôvodný názov obce bol „Sviňarky (Sviniarska)“, ako sa ešte teraz označuje nižný koniec obce. Názov vznikol pravdepodobne v dobe, keď počas osídľovania postupným klčovaním vznikali na mieste pôvodných ihličnatých lesov pastviny, kde chovali najmä ošípané.

Vzhľadom na svoju históriu vzniku, obec sa vyvíjala postupne ako reťazová zástavba v závislosti ako vznikali jednotlivé „hřby“.

R.1784 mala 43 domov a 299 obyvateľov, r. 1828 64 domov a 419 obyvateľov.

Obyvatelia sa zaoberali roľníctvom, salašníctvom, výrobou rešiet, opálok, košov, brezových metiel a od 18. stor. aj podomovým sklárstvom.

V osade Novot', ktorá vnikla súčasne s obcou Malé Borové pracovala sklárska huta doložená ešte r. 1840.

Osada mala r. 1784 8 domov a 45 obyvateľov a r. 1828 12 domov a 71 obyvateľov.

V 80. rokoch 19. stor. bola Novot' pripojená k Malému Borovému.

Muži sa zaoberali prevažne podomovým sklárstvom, ženy najmä pracovali na poliach a spracovávali ľan na plátno.

Evidované kultúrne pamiatky sa v obci nenachádzajú.

Obec Malé Borové ako sídelný územný celok a súčasne ako krajinný územný celok reprezentuje reťazovú kolonizačnú zástavbu. V urbanistickej kompozícii je čitateľný historický vývoj obce, skupiny stavieb sú vzájomne vzdialené v nepravidelných intervaloch a tvoria reťaz usadlosti situovaných po oboch stranách komunikácie.

Štruktúra zástavby je dodnes zachovalá. Nachádza sa tu veľa zachovaných dreveníc v pôvodnom stave. Z tohoto dôvodu bola obec vytypovaná na pamiatkovú zónu.

Drevený kostolík si občania vybudovali v r. 1958 adaptáciou opusteného domu.

R. 1962-63 je postavená miesto nevyhovujúcej starej školy nová škola. Táto fungovala len do r. 1975. Od tohto roku navštevovali deti školu na Hutách.

Obce Malé Borové a Veľké Borové osídlili osadníci z Hornej Oravy. Počas svojej histórie a aj v súčasnosti tieto obce spolu s Hutami patrili aj na Oravu, aj na Liptov. Je to dané ich polohou a vzdialenosťou od centier spomínaných regiónov. Napriek tomu, že Obce Huty, Malé Borové a Veľké Borové sa nachádzajú na oravskej strane Chočských vrchov boli prepojené na Liptov a najmä jeho centrum Liptovský Mikuláš cez Kvačiansku a Prosiecku dolinu až do vybudovania št. cesty II/584.

3.3.2 Zachovalý folklór, tradičné zvyky, ľudové remeslá

Vo väčšine obcí už množstvo remesiel a zvyklostí zaniklo. Všade sa slávia najmä tradičné celoslovensky uznávané sviatky, ako sú Vianoce a Veľká noc. Remeselná výroba je na ústupe, lebo nositeľmi tejto výroby sú starší obyvatelia, ktorých ubúda. Mladší obyvatelia sa takejto výrobe venujú zriedka. V niektorých dedinách sa zachováva folklór prostredníctvom súborov a spevokolov, niekedy aj jednotlivcov. Nositeľmi tradičných zvykov sú ochotnícke divadlá. Ak sa divadlo v obci nenachádza, bývajú to nadšení jednotlivci, niekedy aj Obecný úrad alebo škola.

Folklór, súbory a spevokoly:

V r. 1978 bol založený v obci folklórny súbor Borovianka.

Zachovalé zvyky:

Ešte začiatkom 60. rokov sa uchovávali zvyky (Novoročné vinše, Na Tri Krále, Fašiangy, Máje, Pálenie Jána a pod.) a obyčaje (pri narodení dieťaťa, úmrtí, pri predaji rožného statka, na Luciu, na Tomáša a pod.). Dnes sa udržujú tradičné zvyky ako sú fašiangy, vianočné koledy, kúpačky na Veľkú noc, stavanie májov.

Remeslá a výroba:

V minulosti sa obyvatelia zaoberali výrobou rešiet, opálok, košov a brezových metiel. Tradičná remeselná výroba postupne zaniká. Jej existencia je závislá od jednotlivcov – nositeľov týchto tradičných remesiel.

Zachovalé remeslá a a tradičná výroba sú:

- výroba metiel
- tkanie kobercov
- pletenie košíkov

3.4 PRÍRODA A PRÍRODNÉ ZDROJE

Poloha obce v horskom prostredí, ktorým prechádzajú Chočské vrchy priamo poukazuje na kvalitu tohoto prostredia. Je to montánna krajina mierneho pásma. Všetky celky a ich časti sú podľa geomorfologického členenia Slovenska (Mazúr, Lukniš, 1986) súčasťou Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty. Územie mikroregiónu patrí do celku Podtatranská kotlina, podcelku Liptovská kotlina, oddielu Chočské vrchy a do celku Oravská vrchovina, podcelku Podtatranská brázda, oddielu Skorušinské vrchy.

Z veľkoplošných chránených území sa momentálne na území katastra Veľké Borové nenachádza žiadne. Pripravený je návrh Národného parku Chočské vrchy spolu s ochranným pásmom, ktoré by v prípade vyhlásenia pokryli celé územie katastra.

Z maloplošných chránených území do katastra čiastočne zasahuje národná prírodná rezervácia Kvačianska dolina.

3.4.1 Geologické pomery

Územie katastra Malé Borové patrí severnou časťou do celku Skorušinské vrchy a časti Kopec a južnou časťou do celku Podtatranská brázda, časti Zuberská brázda. Všetky celky a ich časti sú podľa geomorfologického členenia Slovenska (Mazúr, Lukniš, 1986) súčasťou Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty.

Z morfoštruktúrneho hľadiska sa prakticky v celom katastri jedná o reliéf rytmicky zvlnených zlomovo-vrásových štruktúr so stredným uplatnením litológie. Z morfoskulptúrneho hľadiska ide o reliéf akumulčno-erózy na pahorkatine.

Inžiniersko-geologické rajóny sú zastúpené nasledovne:

V rajóne flyšoidných hornín (Sf) sa v horninovom prostredí striedajú ílovce, prachovce, slieňovce, pieskovce so zlepenkami alebo karbonátmi vo vrstvách, ktoré sú priepustné až nepriepustné. Je tu premenlivá agresivita podzemných vôd. Reliéf tvoria prevažne mierne až stredné svahy a ploché chrbty, strmé svahy sú na masívoch s prevahou pieskovcov. Vyskytujú sa tu plytké povrchové zosuvy a hlboké zvetrávanie hornín. Pre miestne účely možno využiť len horninové komplexy s prevahou pieskovcov (lomový kameň, štrk). Poľnohospodárske pôdy 3.-7. bonity. Zhoršené podmienky pre výstavbu vyplývajú z intenzívneho zvetrávania, namŕzania hornín a výskytu zosuvov. Pre ukladanie odpadov je možné využiť stabilné horninové masívy s prevahou ílovcovo-prachovcových hornín.

Rajón deluviálnych sedimentov (D) má v závislosti od predkvartérneho podkladu veľmi rôznorodé a priestorovo premenlivé litologické zloženie. Najčastejšie sú to hliny a hlinito-kamenité suty. Trvalejší horizont podzemnej vody je iba v nižších častiach svahov, najmä na prechodoch do rajónov F, T. Reliéf tvoria mierne až strmé svahy, členené miestami intenzívnou výmlovoú eróziou. Z geodynamických javov je tu veľmi častý výskyt zosuvov najmä v regióne karpatského flyšu. Využitelnosť zdrojov je pre tehliarske suroviny, pôdy sú tu zväčša úrodné. Zhoršené inžiniersko-geologické podmienky pre výstavbu sú zapríčinené značnou litologickou premenlivosťou, výskytom zosuvov a miestami strmých svahov. Pri výstavbe je možnosť vyvolania zosuvov. Pre ukladanie odpadov sú vhodné jemnozrnné delúviá na miernych a stabilných svahoch.

Rajón jemnozrnných sedimentov (Ni) má horninové prostredie tvorené ílmi a hlinami s polohami pieskov alebo typických siltov, lokálne tiež tufitov alebo štrkov. Z hydrogeologického hľadiska sa jedná o prakticky nepriepustné zeminy, podzemná voda je len v hlbších polohách. Geomorfologicky sú to obyčajne ploché vyvýšeniny a chrbáty. Môžu sa tu vyskytovať zosuvné procesy a objemové zmeny ílovitých zemín. Využitelnosť pre tehliarske výrobky a kameninu. Poľnohospodárske pôdy 1. až 4. bonity. Zhoršené podmienky pre výstavbu vyplývajú z malej pevnosti, únosnosti a veľkej stlačiteľnosti základovej pôdy. Pri stavebných zásahoch môžu vzniknúť zosuvy. Pre ukladanie odpadov sú vhodné územia bez vložiek priepustnejších zemín.

3.4.2 Geomorfologické pomery

Územie katastra Malé Borové patrí severnou časťou do celku Skorušinské vrchy a časti Kopec a južnou časťou do celku Podtatranská brázda, časti Zuberská brázda. Všetky celky a ich časti sú podľa geomorfologického členenia Slovenska (Mazúr, Lukniš, 1986) súčasťou Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty.

Z morfoštruktúrneho hľadiska sa prakticky v celom katastri jedná o reliéf rytmicky zvlnených zlomovo-vrásových štruktúr so stredným uplatnením litológie. Z morfoskulptúrneho hľadiska ide o reliéf akumulčno-erózný na pahorkatine.

3.4.3 Klimatické pomery

Podľa Atlasu podnebia (Konček, 1958) sa územie katastra nachádza v nasledovných klimatických oblastiach a podoblastiach:

C1 – oblasť chladná, okrsok mierne chladný, s júlovou teplotou 12-15°C.

Klimaticko-geografickým typom územia je typ s horskou klímou chladnou až studenou.

Priemerné teploty vzduchu boli podľa najbližšej meteorologickej stanice v Zuberici nasledovné:

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
-5,0	-3,4	0,5	5,7	10,8	14,0	15,5	14,9	11,7	6,8	2,1	-2,0	6,0
Priemerný úhrn zrážok podľa zrážkomernej stanice v Hutách												
48	52	57	58	90	129	137	112	80	66	63	49	941
Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou v Hutách												
27,0	25,3	18,4	4,9	0,2	-	-	-	0,3	1,8	7,6	17,0	102,5

3.4.4 Hydrologické a hydrogeologické pomery:

Z hydrologického hľadiska územie spadá do stredohorskej oblasti so snehovo-dažďovým typom režimu odtoku. Akumulácia tu prebieha v mesiacoch november až marec, vysoká vodnosť je v marci až júni, najvyššie prietoky sú v máji a najnižšie v januári – februári a v septembri – októbri.

Priemerný ročný elementárny odtok sa pohybuje okolo 15 ls-1km-2.

Celé územie patrí do povodia rieky Váh. Vodné toky pramenia na území katastra a najvýznamnejším potokom je Sviniarsky potok pretekajúci obcou. Toky majú bystrinný charakter so značne kolísavou vodnosťou.

Z hydrogeologického hľadiska sa jedná najmä o paleogén so slabou puklinovo-vrstvovou priepustnosťou.

Hydrogeologický rajón je MP 015 – mezozoikum východnej časti Chočských vrchov.

3.4.5 Pedologické pomery

Pôdnymi typmi v katastri sú najmä hnedé pôdy kyslé a podzolované na flyšových sedimentoch. Pôdne druhy sú prevažne hlinité, stredne skeletnaté.

Pôdne pomery poľnohospodárskych pôd vyjadruje nasledovná tabuľka:

popis	zrnitosť	bonita
HP kyslé a HP podzolované na flyšových sedimentoch	ľahké až stredne ťažké	7
HP kyslé a HP podzolované na flyšových sedimentoch	ľahké až stredne ťažké	7
HP kyslé a HP podzolované na flyšových sedimentoch	ľahké až stredne ťažké	7
HP kyslé a HP podzolované na flyšových sedimentoch	ľahké až stredne ťažké	7
HP plytké na flyšových sedimentoch	stredne ťažké - ľahké, typické	9
HP na výrazných svahoch na flyšových sedimentoch	stredne ťažké - ľahké, typické	9
HP na výrazných svahoch na flyšových sedimentoch	stredne ťažké - ľahké, typické	9
HP na výrazných svahoch na flyšových sedimentoch	stredne ťažké - ľahké, typické	9
HP na výrazných svahoch na flyšových sedimentoch	stredne ťažké - ľahké, typické	9

3.4.6 Fauna a flóra

Fytogeograficky (Futák, 1966) patrí riešené územie do oblasti západokarpatskej flóry (Carpaticum occidentale), obvodu východobeskydskej flóry a okresu Západné Beskydy.

Z geobotanického hľadiska (Michalko a kol., 1986) sa v riešenom území nachádzajú nasledovné jednotky:

Jedľové a jedľovo-smrekové lesy (Abietion, Vaccinio-Abietion) (PA) sa vyskytujú na nenasýtených až podzolovaných kamenistých hnedozemiach, najčastejšie na kyslých horninách. Táto jednotka sa vyskytuje v bezbukovom geografickom variante. V pôvodnom zložení mala prevahu jedľa biela, primiešaný bol smrek obyčajný, vtrúsený smrekovec opadavý a borovica sosna, z listnáčov jarabina vtáčia, javor horský, jelša sivá a výnimočne buk lesný. Vo fytocenózach sú významné Clematis alpina, Valeriana tripteris, Cirsium erisithales. Poa stiriaca, Carex alba. Sú to najčastejšie produkčné lesy s funkciou pôdoochrannou. Porasty sú viacmenej jednvrstvové. Prirodzená obnova nebýva najlepšia.

Bukové lesy kvetnaté (F) sa vyskytujú v podhorskom a horskom stupni na všetkých geologických podložiach. Pôdy sú hlboké, humózne, s bohatým bylinným podrastom. V drevinovom zložení sa nachádza dub zimný, javor horský, javor mliečny, brest horský, lipa malolistá, jaseň štíhly, zriedkavo smrek obyčajný.

Bukové kyslomilné lesy horské (Fm) vyskytujú sa na všetkých geologických podložiach. Tvoria ich bohatý súbor spoločenstiev smrekovo-bukovo-jedľových lesov. Je tu chladnejšia klíma a humifikácia je spomalená. Hromadí sa surový humus, pôdy podzolujú. Z drevín sa tu vyskytuje jedľa, buk, smrek. Jednotlivo môže byť vtrúsený javor horský, smrekovec, borovica, jarabina vtáčia a breza bradavičnatá. V krovinnom podraze sa vyskytuje zemolez čierny, ruža alpská,

ríbezľa skalná, rakyta, baza červená, kalina a iné. Z pôd prevládajú hnedé pôdy nenasýtené, môžu byť aj podzoly.

Z hľadiska živočíšnych regiónov patrí územie do regiónu Západných Karpát, ich vonkajšieho obvodu a západného beskydského okruhu.

3.4.7 Významné krajinné štruktúry

Charakteristickým krajinárskym fenoménom v katastri obce je existencia kombinácie hornatinovej, pahorkatinnej a kotlinovej krajiny. Je viacero vhodných miest na krajinný pohľad aj priamo od cesty II/584 Liptov – Orava.

Krajinné štruktúry v katastri:

- lesná vegetácia
- nelesná drevinová vegetácia
- trvalé trávne porasty
- orná pôda
- podmáčané plochy a sprievodné biotopy vodných tokov
- vodné toky

Krajinu samozrejme dotvárajú prvky druhotnej štruktúry ako typ osídlenia, typ obhospodarovania apod.

3.4.8 Ochrana prírody

- územná ochrana prírody

Z veľkoplošných chránených území sa momentálne na území katastra Malé Borové nenachádza žiadne. Pripravený je návrh Národného parku Chočské vrchy spolu s ochranným pásmom, ktoré by v prípade vyhlásenia pokryli celé územie katastra.

- chránené druhy (druhovú ochranu)

Chránené druhy rastlín aj živočíchov možno nájsť na viacerých miestach katastra. Pre ich ochranu je dôležitá osвета príslušných orgánov ako aj vzdelanostná úroveň obyvateľstva. V katastri sú bežné chránené druhy rastlín ako *Gladiolus imbricatus*, *Dactylorhiza maculata*, *Gymnadenia conopsea*, *Epipactis palustris*. Zo živočíchov je kataster bohatý na možnosti hniezdienia vtákov, vyskytujú sa tu aj chránené obojživelníky, plazy a cicavce a iné skupiny fauny.

- ochrana drevín

V rámci intravilánu sa nachádzajú významnejšie jedince lipy veľkolistej pred farou pri kostole a pri niektorých záhradách. Priama ochrana drevín rastúcich mimo les dosahujúcich potrebné parametre vyplýva zo zákona o ochrane prírody a krajiny.

- územné systémy ekologickej stability (ÚSES)

Regionálny ÚSES vyčleňuje priestor Malého Borového ako územie s vhodnou krajinnou štruktúrou. V rámci riešenia územného plánu navrhujeme miestne biokoridory popri všetkých vodných tokoch. Interakčné prvky prepájajú pôsobenie ostatných prvkov ÚSES na okolitý priestor a sú navrhované na prechodných biotopoch medzi lesmi a pasienkami a na biotopoch s prirodzenejším druhovým zložením. V katastri zaberajú pomerne veľkú plochu.

3.4.9 Prírodné zdroje a ich ochrana

- ochrana lesných zdrojov

Ochrana lesných zdrojov je zabezpečená lesným zákonom. V katastri sa nachádzajú hospodárske lesy s kyslými smrečínami s jedľou a bukom. Uplatňuje sa tu smrekové hospodárstvo kyslých stanovišť vysokých polôh. Vo forme hospodárskeho spôsobu prevažuje maloplošný holorubný a podrastový spôsob. Porasty sú väčšinou viacetážové a rôznoveké. Hlavnou cieľovou hospodárskou drevinou je smrek s primiešanými jedľou, bukom, smrekovcom a cennými listnácami. Aj v súčasnom drevinovom zložení prevláda smrek, vyskytuje sa tu aj jedľa, buk, borovica, javor horský. Pri vodných tokoch a na podmáčaných lokalitách možno pozorovať porasty jelše sivej a brezy.

- ochrana pôdných zdrojov

Chránenou pôdou v zmysle zákona o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu je pôda s najlepšou bonitou v katastri a pôda s vykonanými investičnými zásahmi. Najlepšou bonitou v katastri je bonita 7.

- ochrana genofondových zdrojov

Za genofondové plochy môžeme považovať plochy biotopov s genofondovo významnými druhmi. Na území katastra sem patria vybrané plochy lúk a pasienkov príliš neovplyvnené hospodárením, priestory pramenísk vodných tokov, niektoré podmáčané a mokradné lokality ako aj zachovalé lesné porasty na nedostupných miestach a porasty využívané na zber semena pre les.

3.4.10 Územný systém ekologickej stability

Regionálny územný systém ekologickej stability (R-ÚSES) nezasahuje do katastra obce.

Je nutné rešpektovať navrhovaný Miestny územný systém ekologickej stability v zmysle schváleného územného plánu obce (ÚPN-O) :

- Miestny biokoridor je navrhovaný pozdĺž miestneho toku a jeho prítokov.
- Interakčné prvky prepájajú pôsobenie ostatných prvkov ÚSES na okolitý priestor a sú navrhované na prechodných biotopoch medzi lesmi a pasienkami a na biotopoch s prirodzenejším druhovým zložením

3.5 SOCIOEKONOMICKÉ POMERY VO VZŤAHU KU KRAJINE

Podľa záväznej časti schváleného návrhu ÚPN-VÚC Žilinského kraja navrhovaný Národný park Chočské vrchy resp. jeho ochranné pásmo zasahuje do celého územia obce. V záväznej časti uvedeného materiálu je tiež na tomto území navrhovaná chránená vodohospodárska oblasť s výhľadom zásobovania pitnou vodou mesto Liptovský Mikuláš.

Podľa záznamov v kronikách obcí Huty, Malé Borové a Veľké Borové sa na ich katastri kedysi nachádzala vrstva kremeňa. Túto však miestni sklári vytťažili začiatkom 19. stor.

Celé územie je bohaté na lesy a teda aj drevnú hmotu. Lesy zaberajú cca 25 % plochy celého katastra.

Poľnohospodárska pôda zaberá cca 71 % plochy katastra. Z toho cca 88 % je trvalý trávny porast, cca 11 % orná pôda a 0,3 % záhrady.

Zvyšok – 4 % celkovej plochy je vodná plocha, zastavaná plocha a ostatná. plocha.

Presné čísla udávajú nasledovné tabuľky:

Tabuľka – Rozloha plôch územia obce

Názov územia	Celková výmera územia v m2						
	spolu	v tom					
		poľnohosp. pôda	nepoľnohosp. pôda	lesný pozemok	vodná plocha	zast. plocha a nádvorie	ostatná plocha
Malé Borové	5 834 899	4 182 349	1 652 550	1 511 912	1 505	135 402	3 731

Tabuľka – Plochy poľnohospodárskej pôdy

Názov územia	Poľnohospodárska pôda v m2						
	spolu	v tom					
		orná pôda	chmelnica	vinica	záhrada	ovocný sad	trvalý trávny porast
Malé Borové	4 182 349	475 821	0	0	13 581	0	3 692 947

3.6 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ UKAZOVATELE

3.6.1 HISTORICKÝ VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

Pri Sčítaní obyvateľov, domov a bytov 2001 (26.5.2001) žilo v obci Malé Borové 209 obyvateľov. Pri katastrálnej výmere 5,83 km² má obec hustotu osídlenia len 34,8 obyvateľov na km².

Od roku 1869 do roku 1970 počet obyvateľov v obci stagnoval, pričom sa pohyboval od 477 v roku 1930 po 641 v roku 1961 (historicky najvyšší počet obyvateľov). Od roku 1961 zaznamenáva obec sústavný pokles počtu obyvateľov.

Obec Malé Borové sa skladá z dvoch základných sídelných jednotiek – samotného Malého Borového v ktorom žilo v rokoch 1950-1991 83,5-89,9% obyvateľov obce a časti Novot', v ktorej žilo len niečo cez 10% obyvateľov obce (v roku 1991 32 obyvateľov).

Tab.: Historický vývoj počtu obyvateľov v obci Malé Borové v rokoch 1869-2007.

Rok	Počet obyvateľov	Prírastok (úbytok) oproti predchádz. obdobiu	Predchádzajúce obdobie =100,0	Rok 1869=100,0
1869	556	-	-	100,0
1880	517	-39	93,0	93,0
1890	542	25	104,8	97,5
1900	544	2	100,4	97,8
1910	564	20	103,7	101,4
1921	540	-24	95,7	97,1
1930	477	-63	88,3	85,8
1940	579	102	121,4	104,1
1950	528	-51	91,2	95,0
1961	641	113	121,4	115,3

1970	577	-64	90,0	103,8
1980	410	-167	71,1	73,7
1991	301	-109	73,4	54,1
2001	209	-92	69,4	37,6
2003	205	-4	98,1	36,9
2007	191	-14	93,2	34,4

3.6.2 PRIRODZENÝ A MIGRAČNÝ POHYB V ROKOCH 1993-2000

Za 9 rokov, od roku 1993 do roku 2001 sa v obci živonarodilo 12 detí, zomrelo 32 osôb, čo znamená, že prirodzeným pohybom ubudlo 20 obyvateľov (v priemere cca 2 osoby ročne).

Za rovnaké obdobie sa do obce prisťahovalo 24 osôb, vystaňovalo sa 61 obyvateľov, migráciou ubudlo 37 osôb, tj. viac ako 4 osoby ročne.

Celkove za sledované obdobie ubudlo v obci 57 obyvateľov (viac ako 20% z celkového počtu).

Tab.: Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1993-2001*.

Rok	Živonarodení	Zomrelí	Prirodzený prírastok	Prisťahovaní	Vystaňovaní	Prírastok sťahovaním	Celkový prírastok	Počet obyvateľov k 31.12.
1993	1	5	-4	0	14	-14	-18	261
1994	3	2	1	11	7	4	5	266
1995	3	3	0	1	13	-12	-12	254
1996	1	5	-4	1	4	-3	-7	247
1997	0	5	-5	0	1	-1	-6	241
1998	1	4	-3	3	7	-4	-7	234
1999	1	3	-2	1	2	-1	-3	231
2000	1	3	-2	2	4	-2	-4	227
2001	1	2	-1	5	9	-4	-5	222
Spolu	12	32	-20	24	61	-37	-57	

Priemerná miera pôrodnosti 5,5‰ je hlboko pod priemerom SR. Priemerná miera úmrtnosti 14,7‰ je zhruba 1,5 násobok úrovne SR.

Prirodzeným pohybom stratila obec za sledovaných 9 rokov 20 obyvateľov čo je priemerne ročne 9,2‰. Priemerná miera imigrácie 11‰ nedosahuje mieru emigrácie -27‰, obec teda strácala ročne v priemere viac ako 4 osoby 16,9‰.

Celkove obec strácala ročne v priemere viac ako 6 osôb (26,1‰).

3.6.3 VEKOVÁ A POHLAVNÁ SKLADBA OBYVATEĽOV

V roku 1980 dosahoval index feminity v obci 1010, v roku 1991 1038 a v roku 2001 1010.

Zatiaľ čo v roku 1980 bola veková skladba obce ešte pomerne priaznivá, v roku 1991 bola silne nepriaznivá a v roku 2001 už veľmi silne nepriaznivá. V roku 2001 žilo v obci 4,5 násobne viac osôb v poproduktívnom veku ako detí vo veku do 15 rokov.

Za posledných 20 rokov klesol v obci podiel detskej zložky populácie z 27,6% na 8,1%, naopak, vzrástol podiel osôb v poproduktívnom veku o takmer 20% na 37,3%.

Podiel osôb v produktívnom veku za uvedených 20 rokov stagnoval, v roku 2001 dosiahol 54,1% a očakáva sa jeho ďalší pokles.

Veková skladba obyvateľstva obce Malé Borové je veľmi nepriaznivá a dosahuje v podstate už nezvratné hodnoty. Znamená to, že bez výrazných vonkajších vplyvov (silná imigrácia mladých ľudí) bude obec naďalej vymierať, pričom sa jej veková skladba bude naďalej rýchle zhoršovať.

Tab. Vývoj podielu osôb podľa veku (v%) a index veku

ROK*	Predproduktívni	Produktívni	Poproduktívni	Index veku
1980	27,6	54,9	17,5	63,7
1991	15,6	55,8	28,6	183,0
2001**	8,1	54,1	37,3	458,8
2001 SR **	18,9	62,3	18,0	95,2

* podľa sčítania obyvateľov

** dopočet do 100% nezistených

3.6.4 NÁRODNOSTNÉ A NÁBOŽENSKÉ ZLOŽENIE OBYVATEĽOV

Z národnostného pohľadu je Malé Borové obcou s dominanciou Slovákov. V roku 2001 tvorili 98,6% obyvateľov, 0,5% osôb sa prihlásilo k českej národnosti, 0,5% k rómskemu pôvodu a 0,5% malo nezistenú národnosť.

3.6.5 VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA A EKONOMICKÁ AKTIVITA

V roku 2001 malo až 52,6% osôb vo veku nad 15 rokov len základné vzdelanie (v roku 1991 dokonca asi 61,8%) z toho 39,6 muži a 66% ženy.

Učňovské vzdelanie bez maturity malo 33,7% osôb (v roku 1991 32,7%).

Spolu s osobami bez školského vzdelania to znamená, že zhruba 90% osôb vo veku nad 15 rokov nemá ani úplné stredoškolské vzdelanie.

Stredoškolské vzdelanie s maturitou získalo 8,9% (v roku 1991 3,9%) a vysokoškolské 1,1% (1991 0,4%). Napriek tomu, že vzdelanostná štruktúra obyvateľstva sa v 90-tych rokoch zlepšila, stále veľmi nepriaznivá.

V roku 1991 zo 137 ekonomicky aktívnych osôb odchádzalo za prácou mimo obec až 121 (88,3%). Najviac osôb odchádzalo za prácou do Liptovského Mikuláša – 29, Veľkého Borového – 16 a Zuberca 10.

Naopak, do Malého Borového dochádzali za prácou 3 osoby z iných obcí.

V roku 2001 žilo v obci 83 ekonomicky aktívnych osôb (24 nezamestnaných). Podľa evidencie úradu práce bolo v obci k 31.12.2002 39 nezamestnaných (z toho 10 žien), čo zodpovedá viac ako 45% miere nezamestnanosti.

Podľa SODB odchádzala väčšina ekonomicky pracujúcich za prácou mimo obec, pričom 21,7% osôb pracovalo v sfére ostatných verejných, sociálnych a osobných služieb, takmer 17% v stavebníctve, takmer 15% v hoteloch a reštauráciách, 11% v priemysle.

3.6.6 DOMOVÝ FOND

V roku 2001 bolo v obci Malé Borové 125 domov, z toho 79 trvalo obývaných (všetko rodinné domy). V roku 1991 to bolo 124 domov, z toho 94 trvalo obývaných. V roku 1991 bol priemerný vek domov v obci 41 rokov.

3.7 DOPRAVNÁ A TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Obec sa nachádza mimo hlavných dopravných trás.

Z hľadiska dopravy je obec napojená na štátnu dopravnú sieť št. cestou III/05929 na št. cestu II/584 (Zuberec – Liptovský Mikuláš). Najbližšia železničná stanica je v Liptovskom Mikuláši, ktorá je stanicou na I. hlavnom železničnom ťahu SD č.180 Žilina - Košice.

Cesta III/05929 končí cca v 1/3 obce pred jej centrom. Tu končí aj autobusová doprava. Sklon cesty, jej šírka a neprehľadnosť, spolu s jestvujúcou historickou štruktúrou zástavby a členitým terénom, neumožňuje bezpečnú prejazdnosť kritického úseku a v zime ani jeho údržbu. Takto sú 2/3 súčasnej zástavby v obci nedostupné pre hromadnú dopravu a tiež pre kvalitnú obsluhu jej centra a zabezpečenie ďalších služieb vrátane zdravotných. Jediné rozvojové plochy sa nachádzajú až v západnej časti obce pri hranici katastra s k. ú. obce Chlebnice. Príkre svahy a členitý terén obce na východnej strane, kde končí cesta III. tr., neumožňuje sprístupniť tieto plochy.

Obec má vybudovaný vodovod, zdroj vody je však nepostačujúci. Obec má vypracovaný projekt na záchyt nových zdrojov vody, ktorý je nutné vybudovať spolu s prepojavacím vodovodom. Kanalizačná sieť a ČOV v obci chýba.

Obec je napojená na zdroje elektrickej energie prostredníctvom 22 KV vonkajších elektrických vedení. Ďalej je elektrina distribuovaná prostredníctvom jednej stožiarovej trafostanice priamo v obci, ktorá však už nevyhovuje súčasnému dopytu.

Obec nie je plynofikovaná.

V obci majú rodinné domy vlastné domové kotolne na spaľovanie pevného paliva, resp. elektrické vykurovacie systémy.

Obce Huty, Malé Borové a Veľké Borové patria do UTO Lipt.Mikuláš. V týchto obciach je vybudovaný bezdrôtový systém IRT 2000 s káblovým rozvodom po obciach. Základná stanica RSU je v Demänovej a z nej je signál prenášaný cez vysielateľ, ktorý je umiestnený nad Hutami v lokalite Savoš, do jednotlivých obcí. Na administratívnej budove Obecného úradu je umiestnená parabolická anténa, z ktorej je privedený signál do ústredne. Z ústredne sú vyvedené závesné telefónne káble, ktorými sú napojení jednotliví účastníci telefónnej siete.

3.8 OBČIANSKA INFRAŠTRUKTÚRA A SOCIÁLNY KAPITÁL

3.8.1 Občianska vybavenosť

Občianska vybavenosť je sústredená v strede obce.

Obecný úrad sa nachádza v v polyfunkčnom objekte v strednej časti obce. Obecný úrad je umiestnený na poschodí. Sú tu aj dve ubytovacie miestnosti, sklad CO a knižnica (cca 2700 titulov).

Predškolské zariadenia sa tu nenachádzajú. Budova bývalej základnej školy je nevyužitá. Základnú školu deti navštevujú v Zuberci. Za vyšším vzdelaním obyvatelia odchádzajú do blízkych centier ako je Liptovský Mikuláš, Ružomberok. Lipt. Hrádok, resp mimo regiónu Liptova.

Čo sa týka športovej vybavenosti - provizórne ihrisko sa nachádza nad obcou. Iné zariadenia a plochy sa tu nenachádzajú.

Pre príležitostné podujatia (tanečné zábavy, schôdze, nacvičovanie folklórneho súboru Borovianka) sa využíva viacúčelová sála Kultúrneho domu. Objekt ja v nevyhovujúcom stave po stavebnej stránke a po stránke vybavenosti. Chýba tu kuchynka, hygienické zariadenie je vonku

a pod. Kapacita sály je 200 miest, ak je tu divadelné predstavenie a 150 miest za stolmi pri príležitosti hostín.

Katolícky kostol sa nachádza v centre obce. V obci sú dva cintoríny.

Verejné stravovanie sa tu nenachádza. Je tu predajňa potravín a pohostinstvo.

Pošta sa v obci nenachádza, obec patrí pod poštu v Zuberici. Verejný telefónny prístroj je na objekte Obecného úradu a pri otočke autobusu.

Čo sa týka ostatnej občianskej vybavenosti v oblasti základnej zdravotnej starostlivosti (obvodný lekár, zubár,...) dochádzajú obyvatelia do zdravotníckych zariadení buď v spádovej obci (Obvodné zdravotné stredisko v Liptovskej Sielnici), alebo do centier vyššej vybavenosti (Lipt. Mikuláš, Zuberec).

Zariadenia sociálnej starostlivosti sa tu nenachádzajú.

Fungujúce spolky a združenia v obci, prípadne iné spoločenské aktivity :

- Hasiči
- Pozemkové spoločenstvo bývalých komposesoristov

3.8.2 Zhodnotenie sociálneho kapitálu v obci

V malých obciach s veľkým podielom chalupárov ako je aj obec Malé Borové je zlá situácia. Mohla by byť sčasti vykompenzovaná aktivitami miestnych chalupárov.

Rovnako je dôležité členstvo obce v neziskových organizáciách, ktoré sa tu nachádzajú, lebo spoločnými silami malé obce skôr uspejú. Je to OZ Oblazy a mikroregión OrLi.

4 POUŽITÉ PODKLADY

- PHSR Žilinského samosprávneho kraja (2008)
- PHSR mikroregiónu OBLAZY
- UPN-O Malé Borové
- ÚPN-VÚC Žilinský kraj (Združenie VÚC Žilina, 1998) v znení neskorších zmien a doplnkov
- štatistické údaje za rok 2003 (Krajská správa štatistického úradu v Žiline)
- verejne prístupné údaje na webovej stránke štatistického úradu
- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001, Základné údaje – Žilinský kraj
- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku (kolektív autorov, SAV Bratislava, r.1977)
- turistické mapy (Vojenský kartografický ústav Harmanec š.p.)
- Atlas Slovenskej socialistickej republiky (SAV Bratislava, 1980)
- Atlas krajiny Slovenskej republiky (MŽP SR, 2002)

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO
ROZVOJA
obce MALÉ BOROVÉ**

1 PROGRAMOVANIE NA MIESTNEJ ÚROVNI

Členovia pracovnej skupiny:

Ján Kokoška – starosta obce
 František Kurajda – poslanec, zástupca starostu
 Zdeno Kokoška - poslanec
 Martin Baranec - poslanec
 Margita Koleková - poslankyňa
 Miroslav Kováč - poslanec

2 SWOT ANALÝZA

2.2 SWOT - PRÍRODNÉ ZDROJE

SILNÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> - výhodná geografická poloha (zvlnená planina pod Chočskými vrchmi, dostupnosť Roháčov, vodnej nádrže Liptovská Mara a termálnych kúpalísk v Oraviciach) - pestrá a bohatá fauna a flóra - tiché a kludné prostredie - výskyt maloplošných chránených území v okolí (Kvačianska, Prosiecka dolina) - 	SLABÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> - nedostatok vodných zdrojov – zdroje pitnej vody -
PRÍLEŽITOSTI <ul style="list-style-type: none"> - revitalizácia miestneho potoka - vhodné prírodné podmienky na rozvoj pobytového a športového turizmu - územie NATURA (finančné toky EÚ) - 	OHROZENIA <ul style="list-style-type: none"> - k životnému prostrediu nešetrná výstavba -

2.3 SWOT - KULTÚRNE A HISTORICKÉ ZDROJE

SILNÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> - zachovaná urbanistická štruktúra obce v súlade s krajinou - zachovalé pôvodné drevenice - bohatá história, historické a kultúrne pamiatky v obci a okolí (kríže, kostoly, mlyny a hospodárske stavby, kaplnky, zrúcaniny hradu) - folklórny súbor Borovianka - zachovalé tradičné remeslá (výroba metiel, pletenie košíkov, tkanie kobercov...) - 	SLABÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> - nevhodné zásahy do pôvodných dreveníc - nedostatok kultúrnych akcií miestneho charakteru - neexistuje cielená propagácia -
---	--

PRÍLEŽITOSTI <ul style="list-style-type: none"> - systém cielenej a efektívnej propagácie s využitím už existujúcich materiálov - využitie tradícií a folklóru v rámci rozvoja turizmu - 	OHROZENIA <ul style="list-style-type: none"> - nedostatok finančných prostriedkov na propagáciu a údržbu, renováciu - nezáujem ľudí
--	--

2.4 SWOT - ĽUDSKÉ ZDROJE

SILNÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> - fungujúce spolky a združenia (pozemkové spoločenstvo, hasiči) - oslavy tradičných sviatkov (Veľká noc, Vianoce, Fašiangy...) - udržiavanie tradičných zvykov (stavanie májov) - ochota stretávať sa - existencia mikroregiónu (MR) a v rámci neho občianskych združení, IC, ... - pravidelný odvoz TKO 	SLABÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> - tradičné remeslá sa zachovali už len vďaka jednotlivcom - nedostatok mládeže - nezáujem o verejné dianie - nedostatočná informovanosť občanov o dianí vo všeobecnosti - nedostatočná propagácia obce aj v rámci MR (nevyužívanie existujúceho IC, miestnych OZ) - málo organizovaných spoločných kultúrnych a športových podujatí, ktoré by posilnili MR - nepriaznivá veková štruktúra - nízke zastúpenie vysokoškolsky vzdelaných ľudí -
PRÍLEŽITOSTI <ul style="list-style-type: none"> - využitie potenciálu (mladí ľudia, miestni podnikatelia, chalupári, OZ ...) - lepšia propagácia miestnych remeselníkov, kultúrnych a spoločenských akcií - koordinácia a spoločné plánovanie aktivít v rámci mikroregiónu - využitie potenciálu chalupárov - internetové prepojenie - 	OHROZENIA <ul style="list-style-type: none"> - prehlbujúci sa nezáujem zo strany občanov, apatia voči daniu - úbytok obyvateľov -

2.5 SWOT - MATERIÁLNE ZDROJE

SILNÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> - vybudovaný kultúrny dom - blízkosť dopravného prepojenia Orava – Liptov významné aj z medzinárodného hľadiska - veľmi dobré podmienky pre zimné zjazdové lyžovanie - 	SLABÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> - slabá vybavenosť sociálnou infraštruktúrou - chýbajúce priestory na stretávanie sa (mladých, starších) - nevyhovujúca miestna komunikácia prechádzajúca obcou, ktorá sprístupňuje len 1/3 obce - zlá kvalita miestnych komunikácií - nevysporiadané pozemky a majetko-právne vzťahy, čo vyúsťuje do nevyužívania PPF nedostatok stavebných pozemkov
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - chýbajúca kanalizácia a ČOV -
PRÍLEŽITOSTI <ul style="list-style-type: none"> - dobudovanie technickej infraštruktúry - rekonštrukcia a dostavba miestnej komunikácie za účelom kvalitného sprístupnenia celej obce a jej rozvojových plôch - realizácia zámerov s pomocou fondov EÚ (doplnkovosť) - zriadenie Infocentra - vybudovanie vleku pre zatraktívnenie prostredia - 	OHROZENIA <ul style="list-style-type: none"> - nedostatok financií -

2.6 SWOT - EKONOMICKÉ ZDROJE

SILNÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> - investične zaujímavé prostredie - ochota miestnych využiť existujúce možnosti (ubytovanie v súkromí, zriadenie pohostinstva...) - 	SLABÉ STRÁNKY <ul style="list-style-type: none"> - vysoká miera nezamestnanosti - rušenie spojov SAD znižuje možnosť dochádzania za prácou (zvyšovanie nezamestnanosti) - nevyhovujúca miestna komunikácia prechádzajúca obcou, ktorá sprístupňuje len 1/3 obce - nedostatok služieb - niektorí vlastníci blokujú pozemky pre ďalší rozvoj v intraviláne aj v extraviláne - nelegálne ubytovacie služby - nezohľadnenie klimatických podmienok (2 mesiace leto) - legislatívne bariéry rozvoja CR - chýbajúce stravovacie zariadenia -
PRÍLEŽITOSTI <ul style="list-style-type: none"> - rekonštrukcia a dostavba miestnej komunikácie za účelom kvalitného sprístupnenia celej obce a jej rozvojových plôch - rozvoj cestovného ruchu, turizmu (ubytovanie v súkromí) - vysoký počet chalúp a domov využívaných na rekreačné účely - rekonštrukcia budov vhodných na zriadenie stravovacieho a ubytovacieho zariadenia - zábery v poľnohospodárskej oblasti smerujúce k udržiavaniu krajiny - pozemkové úpravy - vybudovanie vleku a súvisiacich služieb (zdroj príjmov pre obec) - 	OHROZENIA <ul style="list-style-type: none"> - neriešenie technickej infraštruktúry - ďalšie rušenie spojov - vstup investorov hľadajúcich lacnú pracovnú silu -

3 CIELE A PRIORITY ROZVOJA OBCE

Ciele nadväzujú na dotknuté ciele PHSR Žilinského kraja a PHSR mikroregiónu Oblazy. Možno ich rozdeliť na strategické (dlhodobé) a špecifické (strednodobé).

Strategickým cieľom je:

Vytvárať podmienky pre všestranný sociálny, ekonomický a spoločenský rozvoj obce s ohľadom na zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt s využitím miestneho potenciálu pre rekreáciu a cestovný ruch.

Špecifické ciele:

- 1. Budovať miestnu infraštruktúru pre rozvoj bývania a rekreácie pri zachovaní prírodných a kultúrnych zdrojov**
- 2. Motivovať podnikateľov k tvorbe nových príležitostí rozvoja obce súvisiacich s rekreáciou a cestovným ruchom**
- 3. Podporovať rozvoj informatizácie prostredníctvom internetu.**

Použité skratky:

OP KaHR	Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
PRV	Program rozvoja vidieka
POD	Program obnovy dediny
ROP	Regionálny operačný systém
MK SR	Ministerstvo kultúry SR
MF SR	Ministerstvo financií SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
MVaRR SR	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
OP ŽP	Operačný program Životné prostredie
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
HP IS	Horizontálna priorita Informačná spoločnosť

3.2 BUDOVAŤ MIESTNU INFRAŠTRUKTÚRU PRE ROZVOJ BÝVANIA A REKREÁCIE PRI ZACHOVANÍ PRÍRODNÝCH A KULTÚRNYCH ZDROJOV.

Aktivita/projekt	Nositeľ projektu/žiadateľ	Plánovaný termín	Finančná náročnosť v €	Stav rozpracovanosti	Možné finančné zdroje
Rekonštrukcia kultúrneho domu + prístupová komunikácia	obec	2009 - 2013	70.000,-	Spracovaná PD	PRV SR 2007-2013 Opatrenie 3.4.1
Rekonštrukcia obecného úradu	obec	2009 - 2013	35.000,-	Finančný plán a analýza	PRV SR 2007-2013 Opatrenie 3.4.1
Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií a odstavných plôch	obec	2009 - 2013	300.000,-	Postupne sa realizuje	PRV SR 2007-2013 Opatrenie 3.4.2
Rekonštrukcia a dobudovanie miestnej komunikácie III/05929 –projektová príprava	Žilinský samosprávny kraj	2009 - 2013	100.000,-	Finančný plán a analýza V r. 2003 neúspešný pokus získať prostriedky z fondu PHARE	ROP, opatrenie 5.1
Obnova historickej zvonice	obec	2008 - 2013	2.500,-	rozostavané	PRV SR 2007-2013 Opatrenie 3.4.1 POD Rozpočet obce
Záchyt a vybudovanie prameňa a prívodného vodovodu	obec	2008 - 2013	400.000	rozostavané, neúspešné žiadosti z MŽP SR	MŽP SR Enviromentálny fond OP ŽP Operačný cieľ č.1.1

Rekonštrukcia a dostavba verejnej vodovodnej siete v obci	obec	2009 - 2013	300.000	Finančný plán a analýza	MŽP SR Enviromentálny fond PRV SR 2007-2013 Opatrenie 3.4.2
Rekonštrukcia autobusovej zastávky	obec	2009 - 2013	7.000,-	Finančný plán a analýza	PRV SR 2007-2013 Opatrenie 3.4.1 POD Rozpočet obce
Výstavba novej trafostanice a posilnenie elektrickej energie v obci	SSE	2009-2013	70.000,-	Finančný plán a analýza	Stredoslovenská energetika a.s.
Rekonštrukcia obecného rozhlasu	obec	2008-2010	3.500,-	Vo výstavbe	Rozpočet obce
Výstavba 4 bj - nadstavba kultúrneho domu	obec	2009-2013	200.000,-	Spracovaná PD	MVaRR SR ŠFRB

Námety:

- vypracovanie finančnej analýzy a projektových štúdií na vybudovanie spojnicových komunikácií (prepojenie liptovskej a oravskej časti) - obce: Malatiná, Chlebnice, Bukovina, Liptovská Anna, Veľké Borové, Malé Borové
- vybudovať malú obecnú nádrž s protipožiarnou, protipovodňovou aj rekreačnou funkciou – obec

3.3 MOTIVOVAŤ PODNIKATEĽOV K TVORBE NOVÝCH PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ ROZVOJA OBCE SÚVISIACICH S REKREÁCIOU A CESTOVNÝM RUCHOM

Aktivita/projekt	Nositeľ projektu/žiadateľ	Plánovaný termín	Finančná náročnosť v €	Stav rozpracovanosti	Možné finančné zdroje
Výstavba lyžiarskeho vleku a záchytného parkoviska	Obec / podnikateľ	2009 - 2013	170.000,-	Finančný plán a analýza	ROP/ OP KaHR

Námety:

- výstavba náučných chodníkov a cyklotrás v rámci MR - iniciatívy a OZ pôsobiace v danom území v spolupráci s urbáriami
- Výstavba zimného a letného športového strediska Holica, Súšava (cyklotrasy, agroturistika, gazdovské dvory, vyhliadková veža...) – obce združené v OrLi

3.4 PODPOROVAŤ ROZVOJ INFORMATIZÁCIE OBCE PROSTREDNÍCTVOM INTERNETU

Aktivita/projekt	Nositeľ projektu/žiadateľ	Plánovaný termín	Finančná náročnosť v €	Stav rozpracovanosti	Možné finančné zdroje
Internetizácia obcí – sprístupnenie internetu pre občanov	Obec/MR Oblazy, MR OrLi	priebežne		Priebežne sa na zámere pracuje podľa možností	Rozpočet obce HP IS OP Informatizácia spoločnosti